

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 2. Iudæos Christus in propria causa iuduces eligit, quos suo capit hamo velut Behemoth.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

redactam horreis regijs asservari. *Veni fertilis*
 septem annorum, & in manipulos redacta sgetes,
 congregata sunt in horrea Egypti. Quare Philo,
 huius facti rationem; cui magis congruum vide-
 batur, triticum iam incossum, perum, palea-
 que mundum in horrea recondi potuisse, respon-
 det autem hoc actum fuisse prudentissimè. Pri-
 mò: quia melius triticum adhuc spicis inha-
 rens quam exessum conservatur, est etenim in
 illis velut in loco sibi proprio ac naturali; &
 ipsa, ut nemo negat, arista & palea vi u-
 quamdam habent triticum conservandi, dum
 sicca sunt, qualis tunc erat, cum toto se-
 ptemio sequenti pluvia non ceciderit. Secun-
 dò: ut illis septem sterilitatis annis, non solum
 hominibus sufficeret triticum ad esum, sed
 etiam palea animalibus.

Tertiò: ad mysterium, quod tota hac per-
 pendimus historia sul limius multò, quam il-
 lud quod Philon occurrat. O tempus summa
 fertilitatis, vita Christi Salvatoris: tempus re-
 missionis peccatorum, donorum, gratiarum, &
 quod prius dicendum erat, doctrinae celestis
 alimentum, de quo illud Isaiæ merito proloquuntur:

Isa. II.
 9. *Repleta est terra scientia Domini, sicut aqua maris*
operietis. Scientia, quæ nos debitam Dei be-
 neficij docet gratitudinem, quid requirat tan-
 torum donorum æquitas, quæ sit nobis ratio-
 ne procedendum, quis modus servandus, ne
 pereamus; sicut ingratos illos novimus Iudæos
 perisse: Ea de causa, celestem doctrinam
 parabolis velut quibusdam arstis, seu manipu-
 lis involvit, ut nos prædicatores boues enan-
 gelici illas eventilemus: quodque namque ver-
 bum spicam refert diuinæ sapientiæ tritico tur-
 gitiæ, quæ nostram nobis exponat aut falua-
 tionem aut perditionem, pariter asserunt si
 eandem cum illis ingredimur viam, eundem
 nobis cum illis finem esse sciamus obventurum.

XI. *Parabolis*
velut
arstis,
do-
ctrina
con-
serua-
tur.
 Notes velim, quando Deus signum vult præ-
 mittere infallibile, illud reduplicat, ut patet
 in somnijs Pharaonis, quæ bina fuerunt, si-
 gnum aiebat Ioseph infallibile. Sic etiam mo-
 do multiplicat parabolis ad vnum omnes collu-
 mantes scopam, quarum prima sit de vineæ lo-
 catione. Litteram in illis tali modo perferute-
 mur, ut pariter in nobis eandem spiritum at-
 tendamus.

§. 2. *Iudæos Christum in propria causa iustis*
eligis, quos suo capite hamo velut Behe-
moth.

His suppositis duo Christus prætenit, pri-
 mum, Iudæis ea & quidem terribilia præ-
 nuntiare supplicia, quibus in tanta pacis am-
 ingratitudinis ac rebellionis se sciant esse punien-
 dos. Secundum illudque principale, quæ nobis Chri-
 imminant, si illis sceleribus pares esse conu-
 camur, eaque tanto graviora (teste D. Augustino) In
 quanto præcellit umbram corpus, & figuram fi-
 guratum. Etenim sicut prima illa serpentem ac-
 feruitus supplicia, quibus populi Iudæici mul-
 tavit seditionem, eorum noscitur esse figuræ,
 quibus nos sceleris plectet, si eiusdem criminis
 rei fuisse deprehendamus; ita quoque postrema,
 quibus ab obscuro illo duræque cervicis populo
 pernas sumpsit facti dignissimas, perdiditque
 sceleratissimos, posteriores præsignavit poenas,
 quibus aduersus nos pari sceleris notatos, ven-
 turus, ac supplicia capiet sempiterna. Deinde sic-
 ut illis ob oculos propriam posuit malitiam sub
 similitudine agricolatum & vineæ cultorum,
 ut inde iustam in se colligerent animaduersio-
 nem, ita quoque nostram nobis proponit me-
 ritis peruersitatem in vera eorum persona, qui-
 bus luce clarus nostræ nobis patet æquitas
 animaduersionis. Ita igitur diximus agricole Iu-
 dæis fuisse parabola, nobis autem ipsi Iudæi.
 Huc igitur spectat proposita parabola, ut sit velut
 quidam processus in illos à Christo intentatus,
 quem eorum consignat manibus, ut in propria di-
 cant causa sententiam.

Olim priusquam Deus in populum Iudæicum,
 & improbos illos diceret sententiam, ut omnibus
 suppliciorum constaret iustissima ratio, totam uelut
 causam hominum nefariorum tradidit iudicio iustis
 ventilandam, quasi qui hoc agendi modo pro-
 bari vellent sententiæ æquitatem, quam homi-
 nes alicui nocentissimi suo calculo approbarent, Deo
 ut iustissimam. Quodam tempore item intendit
 Israelitis qui non tolerandis suis nequitijs Dei ir-
 ritarunt patientiam, cum in illos pernatum vellet
 proloqui decretum, plures prius, & peregrinas
 cogit nationes, eas autem præ cæteris, quibus
 beneficia populo illi à Deo præstita innotuerant:
 his Ius commendat instrumenta, ut ex eis di-
 iudicent: *Auditam facite in adibus Azoti, & Azoti*
in adibus terra Egypti, & dicite: Congrega-
mini super montes Samaria, quasi ad concilium
conue-

conueniant, sedeatque iudices in montibus Samariae. Hæ verò nationes præ reliquis nouerant viderantque Dei populo Iudaico concessa beneficia. Azotus vrbis erat Philistinorum nobilissima per quam ciues intelligit, qui in quotidianis certaminibus telles viderant Dei ineffabilem misericordiam, quæ plebi benedixerat. Notum omnibus, quæ viderit Ægyptus Dei beneficia. Diem (imperat Deus) illis dicite nationibus, in montibus cuncti conueniant Samaria: *Congregamini super montes Samaria.* Samaria metropolis erat ac caput regni decem tribuum Israel, ex qua nomen sumpsit tota Prouincia duodecim leucis Hierosolymis distans, in montibus edificata, vnde dicitur: *Super montes Samaria.* Illic omnes conuenite, & confidete, vos esse volo iudices æquissimos, volis consigno processum populo meo à me intentatum: *Videte insaniam multam in medio eius, & calumniam patientes in penetralibus eius, & nescierunt facere rectum, dicit Dominus, obseruantes iniquitatem, & rapinas in abibus suis.* Quis huc processus, quam ius bene formatus articulis, quam clarè nocentissimi populi delerit crimina statumque omnium infauissimum: *Videte insaniam multam:* Stultas nequitas quas committant, nec vnam tantum, at *Insaniam multam,* viuunt, vt exercebrosi, rationis impotes cæci, in conspectu solis nefandissima patrent seclera, de illis cum male fecerunt, gloriatur, hoc est: *In medio eius.* Absque illo serupulo commissa peccata, coram omnibus, quot homines, tot testes, in medio finis, eorum etiam penetralia, ac demumque fecerunt abditissimos calumnijs, & inuicibus inuenies abundare. Eorum thesauri, seclera sunt, furta sunt, rapinae sunt. Horum vos criminum esse volo iudices: *Videte vos.*

1 V. Domine, saluo meliori iudicio, satis an noui fuisse cœtum conuocare Angelorum aut Archangelorum, quos omnium sententia, nouimus in iudicio à iusto non posse aberrare: vel ad minus omnes conueniant Patriarchæ, ac Prophetae, viri qui zelo, vt talibus conuenit, seruiat iustitiæ? Nequaquam, sed Ægyptij, Philistinij, populus sine Deo, sine lege, sine ratione qui scilicet scintilla rationis, qua dono possent lucis naturalis, dignoscant, quam iusto conueniens sit sententia contra illos in meo lata tribunali, qua populum inuicem, qui illos affligat, contemnat, capiat & ad inhonestam vendat trahatque seruitutem: *Propterea hæc dicit Dominus, tribulabitur, & circumietur terra, & detrahatur ex te fortitudo tua, & diripientur ades tue.* Hoc per Assyriorum perferat exercitum, historiam referente S. Scriptura. Hoc

tum temporis nominis ac celsisse.

6 ¶ Vt autem ad tantam Iudeorum excreuit audacia malitiam, vt ad summum peruenerint, quo non datur ultra, nempe contra Deum iniunctum concilium, eum morti adiudicant, crucique affixi erunt, & Deus quoque manum eorum protulit iniuriarum vindicem, quo nec datur ultra. Hoc autem agit, dum illis ipsis in manus processum tradit, in propria iudices eligit causa: vt eo iustior cunctis liqueat sententia damnationis. Ad hoc cum rege & propheta eos alloquitur: *Arguam te contra faciem tuam.* Tuo te ore contumaciam, tuam tibi proponam quaestionem, tuum te creabo iudicem: quis mihi hoc explicet, vt quis sibi statuatur ob oculos? Quis capiat, qua ratione tuum tibi ob oculos vultum intuearis? Si nempe te ipsum in aliquo partulum ab oculis, velut in speculo videas separato. Hoc cum illis Saluator agit: illos ipsos sibi statuit ob oculos in speculo seminato, in persona agrorum.

Audite libet Doctorem morale in modum e. *Hom. 4. in Eccl. vi. post med.* niam docet, quo cognoscat homo, vtrum id quod agit bonum sit ne an malum, si nimirum illud non à se sed ab altero factum fuisse contempletur. Tam nobis ipsis, (inquit ille) sumus amici, adeoque afficimur, vt quicquid egerimus, bene factum esse nobis persuadeamus, & qua nos diligimus voluntate, ea nostrum ducimus intellectum, vt qualibet nostra esse iudicet absoluta. Quinimo & ipse docet philosophus: quod ad rei cuiuslibet intuitum, necesse est eam oculis vel parum remouere: quia *Sensibile postquam supra sensum, non facit sensationem.* Quartus D. Gregor. Nyssen in quem huiusmodi natura crystallum prodiixerit, vt nobis pro speculo de cœritate responderet, se prudentem in hoc ostendit, hominiquæ prouidam, quia nihil ita necesse est videri seu mulieri, quam propriam intueri faciem, Aliorum vt eam pro vt decet, exornet. Hæc autem cuius peccata que nostrum est adeo vicina, vt in se consideranda, velut in ta, nihil eisdem aut delectus, aut noiet sibi speculoginem quæ dedecoratur, quare ad hoc sunt speculis iudicanda. in quibus tua procul à te facies exprimitur, & luce clarius maculae detegantur e xtergentur. Hoc nobis omnibus imatum, tanto esse nos ad aliorum notandos defectus per picatior, quanto ad proprios cœciores. Tuos placet scire defectus? Ne ille s in te consideres, sed illos alijs imposito, hoc est: *Statuere te contra faciem tuam.*

Hæc arte Deus vti voluit prophetam, quæ Kegij Benadab suum exponeret delictum, cum regem sibi à Deo traditum morte plectendum immunè ac liberum dimiserat. Similiter & hæc arte vsa fuit 3. R. g. 20. nu-

6 ¶

V. Iudæos Christus sibi ipsis statuit ab oculis condemnandos. Ps. 49. 21.

Hom. 4. in Eccl. vi. post med.

V. I.

peccata que nostrum est adeo vicina, vt in se consideranda, velut in ta, nihil eisdem aut delectus, aut noiet sibi speculoginem quæ dedecoratur, quare ad hoc sunt speculis iudicanda.

Hom. 29.
de peni-
tent.

VII.
Crimen
cum Da-
vid in al-
terio ar-
tende vt
agnoscas
grauita-
tem.

2. Reg. 12.
6.

mulier Thecivitis cum Dauide colloquens, ob quod dici, meruit sapientissima; sed & Nathan propheta non ista illa de oue parabolâ, quâ Dauidi nefarium aperuit adulterium, quod Vriâ homicidio celare corabatur, vt congruè perpendit D. Basil. iners animi vivebat David, nec tanti criminis conscientia stimulabatur, quod tamen populus & advertebat, & de quo scandalizatus murmurabat; eius tamen oculis ea vicinum illud adhaerebat, vt illud non adverteus impoeniens praeteriret. Quid agam, inquit Nathan: si rectè ac directè illum arguiturus ingrediar, ipsumque in propria persona aperte reprehendam, culpam poenitens non agnosceret: at pertinax incandesceret: casum alteri imponam. Intrat igitur vociferans. Rex iniustitia; ô Rex: Quid postulas ô propheta, casum enarra, & perfecti complebo iudicis officium. Hoc crimen cum Dauid in alio peregrius aduenit illi hospes, quem dum contero aruino paras excipere laetiori, nec illi boues nec tendere vt oues decissent instruende cenae, illas tamen agnoscas noluit ad mensa fereula adhiberi, sed cum vicinum suum vna solummodo diuitem esse sciret ouiculâ, istam tollit vini delicias, per vim rapram iugulauit, indeque cenam hospiti preparauit epiparam; Nec hæc patrasse suffecit, quin & pauperulo vitam eripuit omnium quos scilicet illuminat flagitiosissimus; Quo non supplicio ô Rex multandus fur, latro, homicida? Itane, tantum audio patratum nefas? *Vixit Dominus*, inquit David: *Quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc.* q. d. Vixit Dominus, milenas meretur mortes, si perferte eas posset, tanti criminis reus. O Rex, ne ad illum vberius transieris, siste gradum, in te ipso conquesce & quod ab altero commissum obstupuisti, hoc in te ipso iudex intueri: *Tu es ille vir.* His continuo David suum agnoscit delictum; exclamât gembundus; oculos obtectatur: *Peccati Domini.* O quoties in te ipsum fertes iudex sententiam, si quod à te committitur crimen, alteri imponeres.

7

Quam præceps es, quam severus vt latrunculum ad crucem damnes, qui lepidâ quâdam astutiâ alteri duos eripuit atreos, nec oculos in te ipsum reflectis, qui tuis palliatis vsuris, omnem pauperi nequior triplo fur hereditatem abstulisti. In famulum grauer commoueris, eo quod receptis à te beneficijs, minus te in aliquo discipulo offendit, sed nec aduertis, te ipsum in illo, à te ipso condemnari, qui tot Deum quotidie scelestis impudens prouocas, rece-

pris per singula momenta donis multo præclarioribus. Mulieris illius accusas mortum leuitatem, quæ vxor cum sit nobilis cuiusdem eminentioris, huic & illi faciem exporrigit quibuscumque & conuertatur, nec tuam in eis animam possitiles, quæ cum sponsa sit Dei, liberum cunctis ingressum perauit, aperitque inuam secleribus; quid loquor? imo & quotquot in eam vim faciunt, daemones, vt de ea illud verum pronuntietur: *Habitatio demoniorum, & custodia omnis spiritus immundi.* Hoc habet quod de vobis conqueritur D. Paulus, *Existimatis autem hoc ô homo, qui iudicis estis, eodem tamen in vobis iustis minime redarguentes: In quo enim iudicatis alterum, te ipsum condemnatis: eadem enim agit que iudicatis, &c.* *Existimatis autem hoc ô homo, qui iudicatis estis qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium Dei?* Cum temere proximum iudicaueris, audi loquentem Nathan: *Tu es ille vir.*

Sic Christus cum Iudæis: mali erant impellimi mortuum, nihilominus, ita suis in actionibus sibi complacere, vt hoc esset cuiusque eorum de se præconium: *Non sum sicut cæteri hominum.* Conuerterant in conciliium, & quasi rem vero veritatem, suæque Reipublicæ maxime proficiam, crimen conceperant omnium maxime detestabile, nefarium prodicionis scelus, qualè nunquam mundus audivit, aut latro nequissimus commisit, eadem vniuersi Dei. Hoc eis crimen Christus intendit exponere; non in illis ipsis hoc agit; sed paululum illud ab eorum remouet oculis, in terram deuoluit personam, agricolâ in simile crimen vocat, qui receptâ vineâ Domino nedum fructus retulerunt, quinimo cæcis eius famulanti concilio, prauaque agitati voluntate, in filium manum mittere non verebantur. Patens nimis hæc est agricolârum nequitia, quo circa incunctanter contra eos perditionis ferunt, mortisque sententiam: *Malos male perdet.* His suppositus optimè Christus inferre poterat. Vos estis agricolæ illi: Illi ipsi, quos condemnatis vos estis: *Quantum sapio, ea de causa singulariter propoluit hoc Dominus vt ænigma amico suo Job: In oculis suis quasi habeo captes eam.* Proponere voluit Deus suam in operibus & magnitudinem & sapientiam, inter alia verò hoc quod cum elephante agit, exponit: quem vocat Behemoth id est *Bestias* in plurali: tantæ namque magnitudinis est, vt non vna, sed

grex quidam bestiarum esse videatur, de quibus alibi. Ego, sic Deus: *Eum quasi hamo captum in oculis suis*, ipso spectante. Mos est venatoribus ab oculi abscondere retia pennatorum: quia *Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum*. IX. Ego rete eius obijciam oculis, & quasi hamo captam eum. Si litteram spectemus & verborum captum, insulla videntur: quis enim vidit elephantem, idque hamo ut piscem explicatum fuisse? Deinde cur, cum elephanti proprium sit nomen, non eo illum appellat, utique notiori; sed nomen illi imponit Behemoth; id est grex bestiarum. Loquitur ex mea sententia, quæ est & D. Gregorij de diabolo, in corpore suo mystico; nimirum eorum illo Principum, Pontificum, Sacerdotum, & Doctorum, dum ad concilium pariter conveniunt. En quam bellè nomen ipsi competat *Behemoth*. Id est congregatio feroci in cœca utique bestiarum. Illi suo in concilio pessimam omnium concludunt, concipiuntque multitudine, eadem Christi Salvatoris. Quis modus ut eam suis ipsi conspiciant oculis, perscrutant gravitatem, insidias assignent scelera poenas; ipsi hamo capiuntur, ipsi proprio suffragio, nigro calcato condemnentur? Vitur ad hoc Christus velut quodam hamo, parabolâ agricolarum. Piscator, ut piscem extrahat, hamum ex are componit similitimum, at eum sit ille ex se durus, & asper, si nudum exponat, laedit, pungit; cuius solo contactu piscis ad ima demergitur: quare escâ, seu vermiculo illinit: quo viso adnatat piscis, & hanti gutture mortuum deglutit integrum, quo hamo suspensus, aquis extrahitur comedendus. Veritas hamus est areus, at cruciatur, pungit, lancinat, unde illi vix vili dentem insigunt. Si Christus illam nudam, apertamque eijciat oculis animalis huius Behemoth conspiciendam, congregatis in unum bestijs illis ferocissimis Principibus, Sacerdotibus, populi Doctoribus, illam sine dubio detestabuntur, quare cooperit illam parabolâ viatorum, eorum scelus eorum adeo clarè patet oculis, ut illud ipsi detestentur, arguant, extremisque iudicent supplicijs plus æquo dignissimum. In hoc legitur, quod vestris vos oculis intuemini, illo velut hamo vos captos suspendo: vos enim hi estis agricola, vos concilium coëgissetis, vos servos Dei prophetas occidissetis, vos me eius filium interimere satagissetis; In eum igitur finem hæc illis à Christo parabola prædicatur.

S. 3. Velut visus, qui rationis parabola vi conclusi ac committi, contra seipsos tulerunt sententiam, in Christum insurrexerunt, eius necem machinati.

In angustias illos compulsi dicta parabola, ita ut inadvertenter in seipsos iudices facti, tulerint sententiam. Quanto illis Receptor ad oculum ostendit, impleendum esse Davidis vaticinium, illos malè perdentes, se verò exaltandum & gloria coronandum, velut petram politam angularem: *Lapidem quem reproba verum adificantes, hic factus est in caput anguli*. Furore flammeo ignescentes, datam à se sententiam exequi conabantur, at veriti populi multitudinem manus ab opere retraxerunt. Illos graphicè describit Isaias, velut visos in iram concitatos: *Rugiemus quasi visis omnes vos*: nullum enim animal adeo rationis inops, furijque suis irritatum ac visus in eum à quo lætius constringitur, lætam ambit, at ea conditione, ut qui eum eo læclatur, non nimium illum constringat: si quippe se sentiat constructum, & proximum ad casum, totis ipse viribus stringit, distinguitque constringentem, hunc interius conceptum prosequemur. Hoc Judæis legitimus evenisse. Opinatur autem Rupertus apud Lyran. hoc nobis à Spiritu S. in historia Ioseph præfiguratum, qui cum multis tialis esset à fratribus diligendus, eundem ipsi in malam partem detestantur. Pluribus in eum rationibus agitati commoventur. Prima: quod eos apud patrem criminis pessimi teos postularet, quod tamen scriptura subiicit; Eos primum fraternè corripuit (ita D. Thom.) verum dum nullam ex fraterna videt correctione subsequi vitæ correctionem, recurrit ad patrem, palam confundit, crimen defert emendandum: *Eo quod accusasset fratres, apud patrem crimine pessimo*. Secunda: Quod eum Iacob omnes filios diligeret, primas tamen in amore partes sibi Ioseph vendicaret, & præstis singularem in eum benevolentiam, pater omnibus officiorum studijs illustraret, cunctaque ab illa peracta sibi grata demonstraret: *Eo quod vidisset, quod a patre plus cunctis filijs amaretur*. Tertia: quod facies, corporisque in eo viderent in Ioseph invidentemque venustatem, maxime verò in veste illa polymita, quæ cunctis erat turba partibus qua indutus omnium in se mentes oculot; conturbabat. Ultima vero: & quasi cæterarum rationum confirmatum sigillum, (A) erat propositum

O o 3

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN